

31 - Samen staan we sterk: ervaringen van kleinschalige vissers en boeren uit Friesland

Thema:	Toegang tot land en landrechten
Moderator:	Arjan Heinen (netVISwerk, Belangenorganisatie Kust en Binnenvisserij), Cornelia Quist (adviseur kleinschalige visserij)
Spreekers:	Bregje Hamelynck (Zelfoogsttuin Ús Hôf), Rene Elsendoorn (Fryske Fiskers, Friese Bond van Binnenvissers)

Verslag

In deze presentatie vertellen Bregje Hamelynck van Zelfoogsttuin Ús Hôf en Rene Elsendoorn van Fryske Fiskers ieder over de ontwikkeling van hun bedrijf of organisatie en de vormen van samenwerking die zij ontwikkelen voor het vergroten van de betrokkenheid met hun klanten door middel van een directe afzet aan de klant.

Bregje vertelt over de ontwikkeling van Ús Hôf, een permacultuur zelfoogsttuin met een abonnementvorm waarbij klanten zich voor een seizoen lang inschrijven en wekelijks hun eigen groenten kunnen oogsten. Bij de opstart liepen zij tegen allerlei regelgeving aan, zoals: - de ontgrondingswet voor het terugbrengen van traditionele ekers (bolle akkers) en de aanleg van greppels en 3 poelen, - de verkoop van producten aan huis, dit valt onder detailhandel en vraagt om wijziging van het bestemmingsplan, en - het aanvoeren van compost van buiten het bedrijf. Ondanks deze hobbels verloopt de ontwikkeling van het bedrijf voorspoedig en de klantenkring groeit.

Een nieuwe uitdaging ligt, nu het bedrijf het derde seizoen in gaat, in het behouden van hun huidige klantenkring. De huidige klanten, die middels een zelfoogst abonnement de teelt voorafgaand aan het seizoen financieel dragen (dit wordt 'community supported agriculture' (CSA) genoemd), blijken zelf nauwelijks de tijd te hebben om te oogsten. Het risico bestaat dat klanten om die reden met hun abonnement stoppen. De vraag is hoe het bedrijf hier mee om kan gaan, omdat zelfplukken toch een belangrijk uitgangspunt van de tuinderij is.

Abonnees van Ús Hôf zijn nu doende om een voedselcoöperatie op te zetten, voor een gezamenlijk inkoop van ook andere biologische streekproducten. Daarnaast wordt de kennis over het opzetten van een CSA-tuin overgedragen in een cursus aan andere geïnteresseerden in de gemeente in de hoop dat er veel meer zelfoogsttuinen komen.

Rene vertelt over het initiatief Fryske Fiskers (FF) van de Friese Bond van Binnenvissers. De veertien laatste binnenvissers van Friesland zijn verenigd in de Friese Bond van Binnenvissers (opgericht in 1891). Samen maken zij zich sterk voor duurzaam herstel van de palingstand, een gezonde toekomst van de Friese binnenvisserij en goed natuurbeheer op het water. Onder het merk Fryske Fiskern brengen zij verantwoorde verse vis op de markt. Gezamenlijk bevissen en beheren ze 14.000 ha van de Friese binnenwateren. Ze richten zich hierbij op aal, snoekbaars, wolhandkrab, zeelt en rivierkreeft.

Een belangrijk motief voor de samenwerking is voor de Fryske Fiskers het maatschappelijk verantwoorde van de kleinschalige binnenvisserij met een directe afzet aan de klant. Belangrijke waarden zijn de regionale verankering van de vis (de natuurlijke en historische relatie van Friesland met water en met vis) en een verantwoorde visvangst uit de Friese Boezem. Ze geven hier zelf invulling aan door de volgende gezamenlijke beheerafspraken: vissen met een quotum, digitale registratie van de vangsten, onafhankelijke controle, uitzet van glasaal, en uitzet van 'schieraal over de dijk'.

De effecten van dit beheer zijn al zichtbaar. Door deze maatregelen is de druk op de rode aal vermindert. Tegelijkertijd geeft het ook een verspreid aanbod aan de consument, handel en retail. De Friese binnenvissers werken nu ook aan plannen om hun vis gezamenlijk af te zetten. Zo hebben ze kortgeleden een verwerking- en verkoopcentrum opgezet dat ze willen uitbouwen naar een coöperatie.

Wat deze twee initiatieven duidelijk gemeen hebben is, ten eerste, dat zij, door zich te verenigen, zich sterker gemaakt en voor henzelf een markt met directe afzet gecreëerd. De uitdaging voor beiden ligt bij de continuering van de gekozen aanpak en het versterken van hun band met hun klantenkring (CSA/CSF). Ten tweede richten beide initiatieven zich op verdergaande samenwerking door het opzetten van een coöperatie.

Vanuit het publiek worden voorbeelden gegeven over vormen van samenwerking om de relatie tussen producent en consument te versterken, zoals Frankrijk, waar veel voorbeelden zijn van samenwerking tussen verschillende producenten voor een directe afzet aan de consument. Ook Judith Hitchman, afgevaardigde van het internationale netwerk URGENCI uit Ierland is aanwezig en zij geeft aan dat er wereldwijd voorbeelden zijn van community supported agriculture and fisheries en dat samenwerking hierin goed gaat. URGENCI begeleidt initiatieven en netwerken van CSA en CSF en organiseert een conferentie dit najaar in Frankrijk over CSA/CSF en nodigt de twee initiatieven hiervoor uit.

Uitkomsten

1. Voor zowel de kleinschalige visserij als de kleinschalige groente productie is een gezamenlijke afzet een punt van aandacht; het vormt de basis voor het gekozen productiesysteem maar is nog in ontwikkeling en vraagt om een duurzame verankering.
2. Er zijn vele voorbeelden van initiatieven om korte ketens te creëren. Deze kunnen van elkaar leren. In het buitenland zijn er ook voorbeelden van CSA en CSF tezamen.
3. Er is een aanbod gedaan vanuit URGENCI uit Ierland om beide CSA en CSF-initiatieven te ondersteunen.

Meer informatie

- Website Fryske Fisker, www.fryskefisker.nl
- Website Combinatie van Beroepsvissers, www.combinatievanberoepsvissers.nl
- Website netVISwerk, www.netviswerk.nl
- Website Ûs Hof, www.ushof.nl